

2. Криміналістика (курс лекцій) : навчальний посібник / М. Ю. Будзієвський, О. В. Лускатов, І. В. Пиріг, В. М. Плетенець, К. О. Чаплинський, Ю. А. Чаплинська. – Д. : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2013. 397 с
3. Плетенець В. М. Особливості підготовки до обшуку в умовах протидії розслідуванню / В. М.Плетенець // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. – 2020. – № 3 (106). С. 196-200
4. Korobka O. S. INTERROGATION IN CONFLICT INVESTIGATION SITUATION. Juridical scientific and electronic journal. 2020. No. 2. P. 382–385. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2020-2/99> (date of access: 27.10.2023).
5. Процесуальний порядок та тактичні особливості здійснення слідчих (розшукових) дій: науково-методичні рекомендації / В.В. Кікінчук, К.Л. Бугайчук, В.О. Малярова, Т.П. Матюшкова. Харків: ХНУВС. 2018. 101 с.
6. Плетенець В. М. Особливості прийняття рішень в умовах протидії кримінальному провадженню. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2017. № 4 (89). С. 260-266.

Одерій О. В.

професор кафедри кримінального процесу та криміналістики
Донецького державного
університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор

**ОРГАНІЗОВАНА ЗЛОЧИННІСТЬ В УМОВАХ ВІЙНИ:
ШЛЯХИ ПРОТИДІЇ**

За даними дослідження Глобальної ініціативи проти транснаціональної організованої злочинності (GI-TOC), опублікованого в лютому 2023 року, від початку повномасштабного вторгнення рф та запровадження на території України правового режиму воєнного стану деструктивний вплив організованої злочинності на державу значно загострився, створивши нові можливості для подальшого ведення протиправної діяльності [1]. З огляду на цей факт постає нагальна необхідність у підвищенні ефективності протидії злочинній діяльності організованих груп і злочинних організацій, зокрема спеціально створеним міжрегіональним територіальним органом Національної поліції України з вертикальним підпорядкуванням, на який безпосередньо покладено функції протидії злочинності у сфері економіки та організованої злочинності – Департаментом стратегічних розслідувань (Постанова Кабінету Міністрів України від 9 жовтня 2019 року № 867).

Безпосередньо у Донецькій області діяльність щодо протидії злочинності у сфері економіки та організованій злочинності покладено на підрозділи Управління стратегічних розслідувань в Донецькій області

Департаменту стратегічних розслідувань Національної поліції України. Аналіз його діяльності дозволяє виокремити певні проблеми.

1. Так, відповідно до ч. 1 ст. 247 КПК України, розгляд клопотань, який віднесений щодо негласних слідчих розшукових дій до повноважень слідчого судді, здійснюється слідчим суддею апеляційного суду, в межах територіальної юрисдикції якого знаходиться орган досудового розслідування, а в кримінальних провадженнях щодо кримінальних правопорушень, віднесених до підсудності Вищого антикорупційного суду, – слідчим суддею Вищого антикорупційного суду.

Саме так кримінальний процесуальний кодекс України регламентує таку діяльність. Разом з тим, відповідно до ч. 7 статті 147 ЗУ «Про судоустрій і статус суддів» та враховуючи неможливість судом здійснювати правосуддя під час воєнного стану - ще наприкінці липня 2022 року в Донецькій області такий суд призупинив свою діяльність зі зміною територіальної підсудності судових справ на Дніпровський апеляційний суд, про що є відповідне розпорядження Голови ВСУ (на той час Всеволода Князева) від 22.07.2022 р. Логіка такого (вимушеного) рішення цілком зрозуміла, проте воно суттєво вплинуло на діяльність тих правоохоронних підрозділів, які потребують процесуальну взаємодію щодо вирішення питань стосовно отримання дозволів на проведення тих-чи інших негласних слідчих розшукових дій (далі – НСРД). В цьому контексті виникли проблеми наступного характеру:

а) відстань до м. Дніпро значно ускладнює питання логістичного характеру¹;

б) на відміну від Донецького апеляційного суду, в Дніпровському апеляційному суді склалася практика розгляду відповідних клопотань від правоохоронних органів Донецької області лише одну добу на тиждень (середа), що переважно призведе до двотижневого очікування вирішення питання².

2. Згідно з ч. 3 ст. 28 КК злочин визнається вчиненим організованою групою, якщо в його готуванні або вчиненні брали участь декілька осіб (три і більше), які попередньо зорганізувалися у стійке об'єднання для вчинення цього або іншого (інших) злочинів, об'єднаних єдиним планом з розподілом функцій учасників групи, спрямованих на досягнення цього плану, відомого

¹ Проблема логістичного характеру для правоохоронців Донецької області стосується й інших напрямків. Так, унаслідок проведення бойових дій на території області фактично призупинили (2022 р.) свою діяльність відділення судово-медичних експертиз (далі — СМЕ), через що значно ускладнився процес призначення та проведення СМЕ для визначення ступеня тяжкості тілесних ушкоджень, причини смерті, тощо. На тепер ця проблема частково вирішена [2].

² Заради об'єктивності зауважимо: 1) у зв'язку з обранням нового керівника Дніпровського апеляційного суду ситуація позитивно змінилася [3]; 2) в якості недоліків відповідних клопотань слідчі судді апеляційних судів визначили: а) їх однотипність (як під копірку); б) неконкретність; в) необґрунтованість стосовного кожного окремого суб'єкту.

всім учасникам групи. Ступінь суспільної небезпечності організованої групи визначається діями її учасників, інтенсивністю злочинної діяльності і характером наслідків, що настали, тобто заподіяної шкоди. Залежно від способів та умов взаємодії злочинців спільна злочинна діяльність набуває певних рис. Зокрема, учасники організованої групи — це три і більше осіб, які попередньо об'єднуються для підготовки та вчинення одного або декількох злочинів. Попередньо, тобто заздалегідь, об'єднатися означає забезпечити єдність групи на основі попередньої взаємної обізнаності її учасників про конкретні дії, спрямовані на підготовку та вчинення одного або декількох злочинів, узгодженості цих дій, розподілу ролей. Важливою кримінально-правовою ознакою організованої групи (серед інших) згідно із зазначеною нормою КК є стійкість злочинного утворення. Як конструктивна ознака організованої злочинної групи стійкість означає тривалість та міцність злочинних зв'язків між її членами, що досягається в ході стабільної злочинної діяльності (неодноразового вчинення злочинів). Тобто, для будь-якої злочинної групи потрібен час для «облаштування» на певній території.

Разом з тим, в Донецькій області йдуть активні бойові дії, внаслідок чого люди вимушено знаходяться в постійному міграційному процесі. В таких умовах (особливо при посиленні інтенсивності обстрілів) злочинці більше двох тижнів не «затримуються» на певній території і передислокуються в інші безпечні міста. З урахуванням проблеми по взаємодії з Дніпровським апеляційним судом - це вкрай ускладнює їх документування, оскільки позиції оперативності втрачаються.

Список використаних джерел:

1. Дослідження «Організована злочинність в Україні знаходить нові можливості в умовах війни». Global Initiative against Transnational Organized Crime (GI-TOC). Женева. 2023. URL: <https://globalinitiative.net/wp-content/uploads/2023/02/%D0%9F%D1%80%D0%B5%D1%81%D1%80%D0%B5%D0%BB%D1%96%D0%B7.pdf>.
2. Одерій О.В. Проблеми використання спеціальних знань під час досудового розслідування кримінальних проваджень в умовах війни (на прикладі Донецької області)// Актуальні питання судової експертизи та криміналістики : зб. мат. міжнар. наук.-практ. конф. (Харків, 19.05.2023). — Харків : ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса», 2023. — С.210-212. URL: [https://www.hniise.gov.ua/uploads/files/public-folder/2023_tezy_konference28_compressed_compressed_compressed%20\(1\)-181-360.pdf](https://www.hniise.gov.ua/uploads/files/public-folder/2023_tezy_konference28_compressed_compressed_compressed%20(1)-181-360.pdf).
3. Головою Дніпровського апеляційного суду обрано Романа Мудрецького. URL: <https://dpa.court.gov.ua/sud4803/pres-centr/news/1686027/>.